

18. apríl - Medzinárodný deň pamiatok a historických sídiel

V tomto roku oslávime už 30. výročie od vyhlásenia 18. apríla za Medzinárodný deň pamiatok a historických sídiel. Stalo sa tak v roku 1982 v Tunise na zasadnutí ICOMOS – Medzinárodnej rady pre pamiatky a sídla pri UNESCO.

Teda tento sviatok má svoje jubileum a s ním samozrejme aj jeho predmet - kultúrne pamiatky a pamiatkové územia a taktiež tí, ktorí sa o ich ochranu a obnovu profesionálne starajú-pamiatkari.

Tak, ako každé jubileum je dôvodom na isté hodnotenie a oslavu, aj toto výročie súvisiace nie s osobou, ale s jednou širokospektrálnou odbornou disciplínou, vyvoláva potrebu hodnotiť zaužívané formy práce, hovoriť o skúsenostiach pri aplikácii právnych noriem, ktorými sa činnosť pamiatkarov riadi, diskutovať o nových poznatkoch získaných z výskumnej činnosti a pod. Jednoducho povedané – komunikovať o práci a o všetkých jej odtieňoch, ktoré každodenne prináša a tiež ju zviditeľniť prostredníctvom samotných pamiatok. V tento deň sa konajú rôzne podujatia, semináre, výstavy a konferencie venované pamiatkam. Celoslovensky sa takéto podujatie koná už tradične niekoľko rokov v kláštore v Červenom Kláštore, t. r. to bude 21.4.2012 o 10,30 hod. Organizuje ho Pamiatkový úrad SR.

Keďže žijeme v kraji, ktorý je na Slovensku najbohatším na národné kultúrne pamiatky, ktoré sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR a taktiež najbohatším na pamiatkové územia /pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny/, ktoré sú tiež súčasťou uvedeného zoznamu, nemôžeme nebyť patrične pyšní /pozitívna pýcha je iste dovolená/ na dedičstvo, ktoré vlastníme, ale zároveň nemôžeme nebyť si vedomí zodpovednosti, ktorá s našim pokladom súvisí.

Verili by ste, že na východe Slovenska je takmer 50 % z celého pamiatkového fondu Slovenska? A to nehovoríme iba o kvantite, lebo kvalita za ňou v ničom nezaostáva. Veď si uvedomme, že v našom kraji sú poklady reprezentujúce historické územia a slohové obdobia od románskeho po súčasnosť, zastúpené pamiatkami ľudovej architektúry, cez meštiansku architektúru, kaštiele, hrady, sakrálné stavby od malých kaplniek po katedrály, pamiatky vedy a techniky, histórie a tiež archeologické nálezy a lokality siahajúce do pradávnej minulosti. A aby sme nezabudli na hnutelné národné kultúrne pamiatky, ktoré prezentujú v prevažnej miere predmety mobiliárov sakrálnych objektov, ako sú oltáre, plastiky, ikonostasy, obrazy, svietniky, zlatnícke predmety-kalichy, cibóriá, monštrancie, misy, taktiež bohoslužobné knihy a rúcha, lavice atď. A toto všetko je predmetom pôsobnosti nás, profesionálnych pamiatkarov.

A ešte niečo. Od roku 1972 sa pod záštitou UNESCO vytvára Zoznam svetového dedičstva. A náš kraj nechýba ani tam, čo je s istotou jasný a dôležitý dôkaz o tom, čo vlastníme. Patria sem lokality Bardejov - historické jadro mesta a židovské suburbium, Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia a zo súboru Drevená sakrálna architektúra karpatského oblúka u nás reprezentovaná kostolmi v Bodružali, Hervartove, Kežmarku a Ladomirovej. Úžasné, však?!

Nechcela by som, aby vznikol dojem, že jediní, ktorí majú zásluhu na záchrane a obnove kultúrneho dedičstva sú iba pamiatkari. Nie je to tak a ani to tak byť nemôže. Lebo každý máme svoje práva a povinnosti aj v tejto oblasti. Týka sa to vlastníkov pamiatok, štátu, samosprávy, projektantov, výskumníkov, dodávateľov všetkých špecializovaných druhov prác a v neposlednom rade každého jedného človeka. Všetci navzájom sa potrebujeme a ideálne to funguje vtedy, keď si každý zo zúčastnených zastane svoj post s plnou zodpovednosťou a s rozsahom jemu prislúchajúcim. Vtedy, keď sa ľudia navzájom počúvajú a rešpektujú, je možné dosiahnuť aj pozitívne výsledky.

V tento dnešný slávnostný deň využívam príležitosť k tomu, aby som sa úprimne poďakovala všetkým menovaným aj nemenovaným ľuďom, ktorí akýmkoľvek spôsobom mali a majú účasť a podiel na záchrane kultúrneho dedičstva a vám všetkým za to, že vám nie je ľahostajný osud dedičstva, ktoré sme dostali a že ho považujete za súčasť svojho života aj tým, že náhodne či cielene navštívite historický objekt, v ktorom ste ešte nikdy neboli. Nie sú vo vašom blízkom okolí takéto „trináste komnaty“? Skúste na nich otvoriť dvere a budete iste o niečo bohatší!

Niektorí si iste budete pamätať na obdobie, kedy sme sa vám v súvislosti s 18. aprílom - Medzinárodným dňom pamiatok a historických sídiel hlásili aj s pozvaním na nami pripravenú výstavu. Dnes to chceme pri príležitosti 30. výročia tohto Medzinárodného dňa zopakovať a pozývame vás na vernisáž výstav Kameň v architektúre, Brány a dvere a Českí architekti na východnom Slovensku, ktorá sa bude konať dňa 19.4.2012 o 16,00 hod. v priestoroch Creative design gallery na Štefánikovej ulici č.24 v Prešove. Výstava potrvá do 19.5.2012. Na všetkých, ktorí pripravenú výstavu navštívia, sa tešíme.

PhDr. Mária Poláková, riaditeľka Krajského pamiatkového úradu Prešov

18. Apríl 2012